

Coherent muzikaal, ongerijmd schitterend

Veel vrijheid voor de acteurs in Koeien ; de synthese komt van Mengelbergs eigen ICP Orchestra.

foto ben van duin

Opera/muziektheater

Koeien

**Gezien 9/6 Waar Stadsschouwburg
Muziek Misha Mengelberg/Guus
Janssen Regie Cherry Duyns Wat
Holland Festival**

JAN JASPER TAMBOER

Het is wel eens vertoond: levende koeien op een podium. Zo had componist-librettist Misha Mengelberg het oorspronkelijk ook bedoeld. Wat hij verder van plan was met zijn opera Koeien is nooit opgehelderd, want er waren alleen een libretto en wat flarden muziek. Het heeft weinig zin hem daarover aan te spreken, want de man heeft vergevorderde alzheimer. Het is sowieso de vraag of hij zijn plannen eenduidig ontvouwd zou hebben, want met Mengelberg wist je voorheen ook al niet waar je aan toe was, hoewel zijn compositiecapaciteiten en improvisatievermogen zonneklaar zijn.

Pianist Guus Janssen heeft vooralsnog de rol van Mengelberg overgenomen in diens ICP Orchestra en maakte een coherent muzikaal geheel met datgene wat er lag, aangevuld met werk van ICP en eigen inbreng. ICP voert het uit, met solisten. Cherry Duyns integreerde muziek, tekst en beeld. Ook voerde hij het personage Misha Mengelberg op in een rol door acteur Pierre Bokma, die

geregeld het podium betreedt om commentaar te geven, onder meer op wat zich daar afspeelt. Hoewel hij maar af en toe opduikt, is zijn bijdrage groot, met zijn merkwaardige en ongerijmde opmerkingen.

Hij doorkruist steeds het verhaal, waarin een boerin (mezzosopraan Fanny Alofs) en haar man (bariton Mattijs van de Woerd) hevige ruzie krijgen: "Niks komt er uit zijn fikken," klaagt ze. Daarop verschijnt een grote verleider in de gedaante van de bijenkoningin (sopraan Katrien Baerts). Zij probeert de geïmponeerde boer mee te lokken. Als de koeien op de boerderij massaal protesteren en trachten hem bij zich te houden, bezwijkt hij en blijft hij bij zijn vrouw én bij de koeien. De tekst is haast dichtertlijk, maar dan wel van een dadaïstische, hermetische soort.

Er is de hele avond geen koe te bekennen of iets wat daar op lijkt, ook niet als projectie, maar er is het koeienkoor, aangevoerd door opperkoe Olga Zuiderhoek. De dieren worden verbeeld door studenten van het Haags conservatorium. En dan is er nog een ijscoman, gespeeld door Beppe Costa, die een open doekje krijgt met zijn hartenkreet over zijn ijssalon. Wat die man daar doet is niet van belang bij Mengelberg, bij wie je van niks opkijkt en je je tegelijkertijd over alles verwondert.

Hun rollen zijn allemaal niet zo ingewikkeld, evenmin als die van Alofs en Van de Woerd, maar Baerts kan echt schitteren, met haar vertoon van uiterlijk en vocale kwaliteiten. Mengelbergs eigen ICP Orchestra is weergaloos. Je zou denken dat discipline en vrijheid elkaar uitsluiten, maar ICP brengt de synthese. De musici zijn helemaal in hun element in een theatrale setting. En wat een ongekend samenspel.

Ontroerend wordt het ook nog. Tijdens het maar aanhoudende staande applaus krijgt de zelf

aanwezige maestro een dikke knuffel van zijn eeuwige maat Han Bennink.